

הנחיות להוראת המצגת "נתינה - מצגת לפורים"

הנחיות למורים

הפעילות מיועדת לכיתות ד-ה

רקע:

בחג פורים אנחנו מציינים את הצלת היהודים מידי המן הרשע, שזמם להרגם בתקופת האימפריה הפרסית.

בפורים אנו חוגגים את נס ההצלה ואת התודה עליה.

הערכים העולים מסיפור מגילת אסתר הם: שמחה, נתינה וערבות הדדית.

בפעילות זו נתרכז בערך הנתינה העולה מסיפור המגילה.

להלן רעיון לסיבה שבגללה ערך הנתינה הוא אחד הערכים המרכזיים בפורים:

"מה אמר המן על ישראל? 'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים...'

כאשר אנו נמצאים בגלות בין העמים, אנו נפרדים אחד מהשני ואנו גם 'מפורדים' בלבותינו במריבות. ולכן כאשר ה' בחסדו הגן עלינו והופרה עצתו של המן הרשע, תיקנו חכמינו שנחגוג את הפורים בעשיית צדק: משלוח מנות ומתנות לאביונים, וכך יתקרבו ויתאחדו הלבבות של עם ישראל זה לזה. וכך 'נהפוך' את מאמרו של המן שאנו עם מפוזר ומפורד!"

מתוך הספר "תורה וחיים" לרב ישמ"ח עובדיה (מאה ה-19/20 - הרב של העיר צפרו במרוקו)

במגילה כתוב:

"ויכתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשוורוש הקרובים והרחוקים: לקיים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה: כימים אשר נחו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים: וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם:" (אסתר ט, כ-כג)

מכך אנו למדים שהשמחה היא ערך מרכזי בפורים. הנתינה מחזקת את השמחה בחג וגם את האחדות בעם.

משמעות הנתינה

נתינה משמעותה העֵבֶרְת דבר-מה לאדם או לגורם אחר ללא תמורה; הענקה, עזרה וחסד שנעשים מתוך אהבה והתחשבות. נתינה היא מערכי היסוד בחברה המכירה בתרומתן של הסולידריות ושל הערבות ההדדית ללכידות חבריה ולביסוס יסודותיה. (על פי מילון רב-מילים)

בטיפול ערך הנתינה חשוב להתמקד בהיבטים החברתיים-ערכיים ובביטויי ההתנהגות הבאים:

עזרה לחברים בכיתה, התנהגות מכבדת ומשתפת, שיתופי פעולה בין תלמידים בכיתה.

כמורים, מתפקידכם להפגין התנהגות של נתינה כלפי התלמידים ולשמש להם דוגמה. בנוסף, יש לעודד התנהגויות של נתינה במתן משוב חיובי לתלמידים המפגינים התנהגויות כאלה, כמו מתן כלי כתיבה לחבר שזקוק לו או חלוקה של הכריך בארוחת הבוקר.

שמונה דרגות של נתינה על פי הרמב"ם

הרמב"ם מבחין בין שמונה דרגות של נתינה, ואליהן נתייחס במצגת:

הפירוש	התיאור על פי הרמב"ם
לעזור למישהו לקיים את עצמו.	זה המחזיק ביד ישראל שמך (נהיה עני) ונותן לו מתנה או הלוואה או עושה עמו שותפות.
לתת בעילום שם, כך שהמקבל והנותן אינם מכירים זה את זה.	הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח, שהרי זו מצווה לשמה (גם הנותן וגם המקבל לא יודעים זה על זה).
הנותן מכיר את המקבל, אך המקבל אינו מכיר את הנותן.	שידע הנותן למי ייתן ולא ידע העני ממי לקח, כגון גדולי החכמים שהיו הולכין בסתר ומשליכין (זורקים) המעות (מטבעות) בפתחי העניים.
המקבל מכיר את הנותן, אך הנותן אינו מכיר את המקבל.	שידע העני ממי נטל ולא ידע הנותן [...] כדי שלא יהיה להן בושה.
לתת בטרם נתבקשת.	שייתן לו בידו קודם שישאל (לפני שביקש).

שייתן לו אחר שישאל (אחרי שביקש).	לתת בנדיבות, אך רק לאחר שנתבקשת.
שייתן לו פחות מן הראוי בסבר פנים יפות.	לתת פחות מכפי שאתה יכול להרשות לעצמך, אך בנועם.
שייתן לו בעצב.	לתת באי-רצון, בחוסר חשק.

מטרות:

1. התלמידים יבינו מהו ערכה של נתינה ומהי חשיבותה.
2. התלמידים יכירו את שמונה דרגות הנתינה על פי הרמב"ם.
3. הפעילות תעודד תלמידים לשמח אחרים בנתינה.

שקף 1

בשקף מופיע ציטוט העוסק בנתינה ובקבלה.

בקשו מאחד התלמידים להקריא את הציטוט. לאחר מכן ערכו עם התלמידים דיון בעקבות הציטוט על נושא הנתינה.

שאלות לדיון:

1. מהי לדעתכם משמעות המשפט?
2. מדוע לדעתכם אומר הדובר שכדאי לתת בלי לזכור?
3. מדוע לדעתכם אומר הדובר שכדאי לקבל בלי לשכוח?
4. מה עדיף לדעתכם, לתת או לקבל? מדוע?
5. כיצד באה לידי ביטוי נתינה בחיי היום-יום שלכם?
6. בקשו מהתלמידים לשתף בסיפורים אישיים הקשורים לנתינה (כשהם נתנו למישהו או קיבלו ממישהו).

שקף 2

בשקף זה מתואר בקצרה הקשר בין חג הפורים לערך הנתינה. הסיפור מתואר דרך שיחה קצרה בין שתי דמויות.

בקשו משני תלמידים להקריא את הסיפור.

בקשו מהתלמידים להסביר במילים שלהם את הקשר בין החג לערך.

שימו לב - יש פירושים רבים לערכי החג. אנו בחרנו להתמקד בפירושים האלו:

כשהמן מנסה לדרבן את אחשוורוש לפגוע ביהודים, הוא מדבר על כך שהיהודים הם עם מפוזר ומפורד. לפיכך חלק מערכי החג הם לחזק את אחדות העם. במקרה זה הנתינה מחזקת את אחדות העם.

בסיום המגילה כתוב שמרדכי כתב לכל היהודים על מצוות השמחה בחג. במקרה זה גם הנתינה מחזקת את שמחת החג.

שקף 3

בשקף זה יכירו התלמידים את שמונה דרגות הנתינה על פי הרמב"ם. לחיצה על כל שלב תפתח תיאור של הדרגה.

לאחר כל חשיפה של דרגה, שאלו את התלמידים: מדוע לדעתכם זו דרגה גבוהה/ נמוכה יותר?

לאחר חשיפת כל הדרגות ערכו דיון בכיתה.

שאלות לדיון:

- מהי הדרגה הגבוהה ביותר? ומהי הנמוכה ביותר?
- אילו דרגות דומות זו לזו ואילו שונות מאוד?
- מדוע עדיף שלא יהיה מפגש בין הנותן למקבל? מה יקרה אם הם ייפגשו?

- מה לדעתכם חשוב יותר, לתת כמה שצריך או לתת בסבר פנים יפות? למה יש חשיבות לדרך הנתינה?
- איזו נתינה יש במשלוח מנות ובמתנות לאביונים בפורים?
- האם אתם מסכימים עם הרמב"ם שמתן עבודה או שותפות הוא הדרגה הגבוהה ביותר של נתינה? למה?
- מה אנחנו יכולים ללמוד מכך על הטיפול בבעיית העוני בישראל?

שקף 4

בעקבות השקף הקודם מתבקשים התלמידים בשקף זה להתאים בין מעשי נתינה לדרגות הנתינה על פי הרמב"ם.

המטרה היא שהתלמידים יזהו פעילויות יומיומיות של נתינה וידעו למיין אותן על פי דרגתן.

עליכם ללחוץ על כל תמונה על מנת לפתוח את סיפור המקרה ולאחר מכן לגרור את תיאור הדרגה המתאימה למלבן הריק מתחת לסיפור המקרה.

הסיפורים והדרגות המתאימות הם:

התאימו בין המקרה לדרגת הנתינה

לתת בעילום שם, כך שהמקבל והנותן אינם מכירים זה את זה.

הנותן מכיר את המקבל, אך המקבל אינו מכיר את הנותן.

לעזור למישהו לקיים את עצמו.

לתת באי-רצון, בחוסר חשק.

לחיצה על כל תמונה תפתח סיפור מקרה. לאחר מכן, יש להתאים בין הסיפור לדרגת הנתינה המתאימה על ידי גרירה למשבצת המתאמה. לחצו על "הבא" להמשך

הבא הקודם

לתת באי-רצון, בחוסר חשק.	מיכאל שכח להביא עיפרון לבית הספר. וביקש מרועי עיפרון. רועי פתח בכעס את קלמרו ונתן לו עיפרון באי-חשק.
הנותן מכיר את המקבל, אך המקבל אינו מכיר את הנותן.	תלמידי כיתה ה' 4 מבית ספר "יובלים" החליטו לאסוף תרומות מזון ולמסור אותן לבית האבות הסמוך לבית ספרם. הם השאירו את התרומות מחוץ לבית האבות והלכו.
לתת בעילום שם, כך שהמקבל והנותן אינם מכירים זה את זה.	נועה ואמה אספו בגדים ישנים של המשפחה והניחו אותם בארגז לאיסוף בגדים שממנו יכול לקחת כל מי שצריך.

<p>לעזור למישהו לקיים את עצמו.</p>	<p>אבא של יניב מתנדב בארגון המכין ארוחות צהריים לעניים ומחלק להם אותן. אתמול הוא סיפר ליניב שהציע לאחת מהנשים המגיעות לאכול במקום משרה כעוזרת טבחית במטבח של הארגון, ושהיא תתחיל לעבוד בשבוע הבא.</p>

שקפים 5-8

שקפים אלו מציגים עיבוד נוסף של המידע על שמונה דרגות הנתינה באמצעות זיהוי של מקרה נתינה כדרגה מסוימת. על התלמידים להחליט לאיזו דרגה שייך תיאור הנתינה. לאחר מכן, בשני השקפים הבאים, הם מתבקשים לדמיון כיצד מרגישים שני הצדדים בסיפור - הנותן והמקבל.

המטרה של שאלות אלה לעודד התבוננות על האחר ועל עצמי במקרים של נתינה וקבלה. אילו רגשות מעוררות הנתינה והקבלה? סביר להניח שתשובות התלמידים יתבססו על

התפיסה שלהם של קבלה ונתינה ועל הרגשות האישיים שלהם כשהם נותנים ומקבלים.

בשקף 5 יש לקרוא את סיפור המקרה המתואר:

מקרה שהיה...

ייתם יצא עם חבריו לבילוי בקניון בחופשת הפורים. מיד כשהגיעו החליטו ללכת לאכול משהו, מפני שהיו רעבים. ייתם שם לב שאיליי מתנהג מעט מזזר, הוא עמד בצד, וכשכולם הזמינו הוא ישב לבדו בשולחן ולא קם להזמין. ייתם הסיק שאיליי הגיע ללא כסף או עם מעט כסף. כשהגיע תורו להזמין, הוא הזמין מאכלים נוספים ונתן אותם לאיליי. כשחבריו שאלו מה הוא עושה, ייתם אמר שהוא חייב לאיליי כסף מהטיול השנתי ולכן הוא קונה לו.

הבא
קודם

ייתם יצא עם חבריו לבילוי בקניון בחופשת הפורים. מיד כשהגיעו החליטו ללכת לאכול משהו, מפני שהיו רעבים. ייתם שם לב שאיליי מתנהג מעט מזזר, הוא עמד בצד, וכשכולם הזמינו הוא ישב לבדו בשולחן ולא קם להזמין. ייתם הסיק שאיליי הגיע ללא כסף או עם מעט כסף. כשהגיע תורו להזמין, הוא הזמין מאכלים נוספים ונתן אותם לאיליי. כשחבריו שאלו מה הוא עושה, ייתם אמר שהוא חייב לאיליי כסף מהטיול השנתי ולכן הוא קונה לו.

מזהים את דרגת הנתינה?

- דרגה 8 - נתינה בא-רצון, בחוסר חשק
- דרגה 1 - נתינה שעוזרת למי שהו לקיים את עצמו
- דרגה 5 - לתת בטרם נתבקשת
- דרגה 4 - המקבל מכיר את הנותן, אך הנותן אינו מכיר את המקבל

הבא עניכם. לחצו "הבא" למעבר לשקופית הבאה **סלב** סמס את המש הקודם

בשקף 6 יש לסמן מהי דרגת הנתינה המתוארת בסיפור (דרגה חמש- לתת בטרם נתבקשת, מסיח ג').

בשקף זה ניתן להשתמש בסל"ב- סולור בכיתה. לחיצה על אייקון הסל"ב תפתח לוח אינטראקטיבי עם השאלות:

- איך לדעתכם הרגיש יותם בעקבות נתינתו? ואיך הרגיש איליי?

התלמידים יוכלו לשתף את כלל הכיתה במחשבותיהם על ידי שליחת פתקית ללוח המרכזי.

- הגדילו והתייחסו לכמה שיותר פתקיות.
- בקשו שיסבירו את שכתבו בפתקיות.
- התייחסו ליחסים בין יותם ואיליי וליחסים בתוך קבוצת החברים הגדולה יותר: מדוע כדאי לנו לחשוב על החברים שלנו? איזו אווירה זה מייצר?

אם עשיתם שימוש בסל"ב ניתן לדלג על שקפים 7-8 אשר עוסקים באותן שאלות.

איך לדעתכם הרגיש יותם כשנתן כך לאיליי?

12 Like

10 Like

0 Like

הוא הרגיש חזק בזכות יכולתו לתת לאחר

הוא הרגיש פראייר, כי לא באמת רצה לתת, אבל מה הוא יכול היה לעשות מול הפרצוף העצוב של איליי?

הוא שמח על כך שיש ביכולתו לעזור לחבר שזקוק לעזרה

הבא

הקודם

לחצו על Like

כחומר התלמידים שמסכימים עם כל משפט. בסיום, לחצו על "הבא" להמשך.

בשקפים 7-8 נשאלים התלמידים לגבי רגשותיהם של הדמויות הסיפור. בשאלות אלו אין נכון לא נכון. חשוב לפתח דיון עם התלמידים לבקש מהם לנמק את תגובותיהם לשתי שאלות אלו.

סמנו את התשובה על פי בחירת רוב התלמידים בכיתה.

שקף 9

כשאני נותן לאחר, מה זה גורם לי להרגיש?

אשר

הנאה

כעס

מרמור

קנאה

שמחה

סיפוק

כח

מישהו חייב לי

גאווה עצמית

הבא

הקודם

לחצו על המילים להדגשה, לחצו שנית לביטול ההדגשה. להמשך לחצו על "הבא".

בשקף זה מתבקשים התלמידים להגיד אילו רגשות מעוררת בהם הנתינה לאחר. המטרה היא שהתלמידים יכירו בכך שנתינה לאחר מספקת מאוד את הצד הנותן.

שאלות לדיון עם התלמידים:

1. כיצד אתם מרגישים כשאתם נותנים לאחרים? מדוע?
2. כיצד אתם מרגישים כשאתם מקבלים מאחרים?
3. מה עדיף בעיניכם, לקבל או לתת? מדוע?

- בקשו מן התלמידים לשלוח רעיונות, ודונו איתם על כך בעזרת השאלות הבאות:

1. מדוע בחרת לתת דבר מסוים ולא אחר?
2. האם יש התנהגויות של נתחנה בכיתה שלנו כיום? מהן?
3. כיצד לדעתכם מרגישים ילדים שמקבלים מחבריהם לכיתה?
4. מה מרוויח מי שנותן לחברי הכיתה?